

A zenepedagógiai üzenet Cziczka Angela alkotómunkásságában

Bevezető

Cziczka Angela a 20. századi felvidéki zenei élet egyik kiemelkedő alakja és egyben tragikus sorsú személyisége. Munkássága a mai napig kevésbé ismert, sőt szinte feledésbe merült. Feltett szándékunk bemutatni és prezentálni sokrétű alkotótevékenységét, zongoraművészi, zeneszerzői aktivitásait, de mindenekelőtt zenepedagógiai munkásságát, zenei hagyatékát és pedagógiai üzenetét, amelynek aktualitása és érvényessége a 21. században is bizonyítható. Ez azért is időszerű és aktuális, mert mindössze pár hónapja (2108-ban) emlékeztünk meg születésének 130. és halálának 45. évfordulójáról.

A zenei tanulmányok

Cziczka Angela 1888. április 28-án született Selmecebányán. Zenesz családból származott. Apja Cziczka Sándor (1848–1928), a Bányászati és Erdészeti Akadémia énekkarának és zenekarának karnagya volt, regens chori a Szent Katalin-templomban¹ és a selmeci zenei élet szervezője. Cziczka Angela zenei tanulmányait édesapjánál kezdte. Visszaemlékezéseiben a lakásukban található több mint száz éves Ehrbar koncertzongoráról beszélt, amelyen szívesen zongorázott és improvizált. A kedvelt improvizációkon kívül korán próbálkozott a zeneszerzéssel is. 1902-ben megírta első zongoraművét a *Mazurkát*, majd három évvel később a *Fisz-dúr etűdöt zongorára*. E művét titokban elküldte a Zenelap szerkesztőségébe Budapestre, melyre Ságha József főszerkesztő reagált, meglepődve a gyermeki íráson, de értékelve a küldött szerzemény formális és harmóniai helyességét. Ennek elismeréseként a fiatal tehetség lehetőséget kapott zenei tanulmányainak elmélyítésére intézményesen, konkrétan a *Nemzeti Zenedében* Budapesten. Erre az időszakra Cziczka Angela nagy szeretettel és hálával emlékezett, és kitüntetésnek vette, hogy Tomka István a növendékei közé fogadta. (Vargic, 2008)

Cziczka Angela pályafutása és zenei karrierje

Cziczka Angela zenei pályafutása három szálon futott: *a zongorista-előadó, a zeneszerző és a zenepedagógus* vonatkozásában. A következőkben röviden ezek felvázolására kerül sor.

Cziczka Angela gazdag *művészi-előadói* tevékenységet folytatott. Zongoristaként mindekenélőtt Léva város kulturális és társasági életét gazdagította, ahol megközelítőleg ötven évet élt. Repertoárjában mindenekelőtt a klasszicizmus és a romantika mestereit prezentálta. Így Ludwig van Beethoven és Franz Schubert szonátáit, Frédéric Chopin és Liszt Ferenc zongoradarbjait, Bartók Béla válogatott műveit, valamint saját szerzeményeit. A szóló műveken

¹ A Szent Katalin-templom Selmecebányán (Banská Štiavnica – Szlovákia) ma is megtekinthető és látogatható a Szentháromság téren.

kívül a kamarazenében is képviselte magát. Gyakran működött együtt énekesekkel és kórusokkal, sőt karvezetőként is. A hangversenyekből viszont nem volt anyagi haszna, mert azok nagy részét jótékonyági céllal végezte, háborúban elesett katonák árvái, özvegyei, árvaházak javára, emlékművek felállítása céljából. (Vargic, 2008) Mindez Cziczka Angela mély szociális érzékéről és gazdag emocionális és lelki világról tanúskodik. Előadóművészetével jelentős mértékben hozzájárult Léva város és a régió zenei és kulturális életének fejlődéséhez.

Zeneszerzőként termékeny alkotó volt. Megközelítőleg 450 kompozíció szerzője, melyek között találunk instrumentális, vokális, szakrális, színpadi és instruktív műveket egyaránt, amelyek viszont kéziratban maradtak az utókor számára. Műveinek jelentős részét a zongorairodalom képviseli. Ezek között találunk *pedagógiai célú zongoradarabokat* kezdők és haladók zongoratanítására, *mesterfokú és koncertműveket*, melyek technikailag és művésziileg igényes szerzemények, *zongoraműveket négy kézre és zongoraműveket egy kézre*. Ez utóbbi művek komponálásával azokat a zongoristákat és zenét kedvelő és művelő egyéneket segítette, akik a háborúban veszítették el egyik kezüket és e művek segítségével továbbra is tudták élvezni a zongorázás örömeit. E zongoraművek kivételes elismerésben részesültek. Ezt bizonyítja a bécsi Zenei és Művészeti Állami Akadémiáról kapott levele, melyben pozitívan értékeli Cziczka Angela zeneszerzői és zenepedagógiai munkásságát. A zongorajáték módszertana tanára, a billentyűs hangszerek osztályának elöljárója által megfogalmazott elismerő bírálatot Dr. Hans Sittner tolmácsolta a szerzőnek, 1959. július 8-ai keltezésű levelében.

„Cziczka Angela kompozíciójáról általánosan elmondható, hogy Cziczka asszony vitathatatlanul jól ért a zongorajátékhoz s vannak zeneszerzői adottságai, ami a nőknél rendkívül ritkán fordul elő.

- a.) Ujjgyakorlatok – unisono (egyszólamú) tanulmányok: jól átgondoltak, fölépítettek és hasznos anyagot jelentenek a diáknak.
- b.) Etűdök: véleményem szerint Cziczka asszony ezeket zongoraműként értelmezi, ami egyrészt jó zenét jelent, másrészt technikai problémák megoldására ösztönöz. Ezek a művek is ígéretesek.
- c.) Önálló bal- és jobb kézre írt szerzemények: nagyon intelligensen kivitelezettek, mind közül a leginkább ezek tetszenek. (Vannak etűdanyagaink bal kézre: Brahms, Reger, Ravel, Schmidt és Wittgensteintől.)“

A zeneszerzőnő a bírálatot természetesen örömmel vette, hiszen egykezes szerzeményeit a zongorairodalom olyan remekeivel vetették össze mint Brahms, Ravel, Reger alkotásai. Viszont a további művei iránti érdektelenség miatt depressziós lett, mert az egykezes művek csak egy töredékét képviselték zeneszerzői alkotásainak. Néhány műve viszont bekerült a Pozsonyi Rádió előadásába. Így a: *Variációk a Dobru noc má milá – Jó éjt kedvesem* (1940) c. dalra, *két dal* Václav Novotný hangszerelésében szimfonikus zenekarra (1942), majd két évtizeddel később a *Szonatina G-dúr és Szonáta 2 zongorára* a Macudzinsky házaspár interpretációjában (1965), a *Zongorakvintett* és a *Petite trio* 3. része (1965).

A gazdag művészi munka ellenére Cziczka Angela zeneszerzői munkássága az utókor számára ismeretlen maradt. A sikertelenség hátterében objektív és szubjektív okok egyaránt álltak. Mindenekelőtt csendes és alázatos természete, de a kompozíciós stílusa is hátráltatta, amely a „klasszikus“, illetve a 19. századi hagyományokon alapult, és nem azonosult a 20. századi modern zene irányzataival, sőt még a „bartóki vonal“ sem állt közel hozzá. Erről adnak tanúbizonyságot a szerző gondolatai egy 1955-ben megfogalmazott életrajzt ismerető levelében.

„[...] ez természetes következménye az én visszavonult, hírnévre nem vágyó mentalitásomnak. Azonkívül: az írás terén is idegennek érzem magamat a mai hangnem, illetve hangnemen kívüli zenei világban. Ti. a diszharmonia nálam nem végcél, csupán karakterizáló eszköz, adott esetekben tehát nálam is nélkülözhetetlen. Zenei hitem a harmónia, és bízom benne, hogy még visszatérnek a harmóniára. Természetesen nem úgy gondolom, hogy ez visszafejlődést jelentene [...]”
(Vargic, 2008, 80. o.)

A modern zenében megjelenő harmónia és diszharmonia iránti „kapcsolatát” némely szerzeményében is kifejezte. Erre példa az 1958-ban komponált két zeneműve, amelyekben kifejezésre juttatta erre irányuló véleményét. Három hangra írta a *Kis szatíra* című művét, melyben a magyar szöveg egységet alkot a zenével. A szavak jelentése a műben a harmónia és a diszharmonia változásaiban nyilvánul meg.

<i>„Mi vagyunk a modern zene Tiltott quintek tömkelege</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>De az összhang közbelép Dúrból máris mollba lép</i>
<i>Mi azt mondjuk ez a helyes Mert nem zenész, aki keres</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>Ki összhangot nem talál Mindig tiltott úton jár</i>
<i>Quartokat is bőven trünk Ébből szintén sokat bírunk</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>Quart alá a kis harmad Mindjárt nemes csengést ad</i>
<i>Mi nem nézünk kis dologra Fő a sok hang egyhalomra</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>Biz' ez szomorú tünet Nagyon bántja a fület</i>
<i>Mi marad még egyéb hátra? Szekund is a fület rájja</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>Enyhítsünk hát ha lehet Az alá is terc mehet</i>
<i>Ki ... az megérti Ki nem érti rossznak véli</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>Ez a diszharmonia Másként: kakofonia</i>
<i>Fel is megyünk le is megyünk Az oktávnál kiegyezünk</i>	<i>haj, haj, hajrá</i>	<i>Terc és quint is elfér benne Így már minden rendben lenne.”</i> (Vargic, 2008, 81. o.)

A felvázolt művészi hozzáállás és nézet alapján az adott korban körülményes volt sikeresen áttörni és elismerést elérni. Dr. Miroslav Filip kandidátus, zenetudós, akadémiai docens 1965-ben lehangolóan véleményezte Cziczka Angéla néhány kéziratát. „[...] a kompozíciók nem felelnek meg a progresszív zenéről alkotott jelenlegi elképzeléseknek.” (Vargic, 2008, 12. o.) Annak ellenére sem járt sikerrel, hogy műveinek kiadásával külföldi kiadóknál is próbálkozott.

„Ami az írásaimat illeti, semmi effektív eredményem nincs. Felvettem az összeköttetést a budapesti Rózsavölgyi, a prágai Mojmír Urbánek Kiadóval és a bécsi Universal Edition-nal (dr. Roth-tal, a klasszikus osztály vezetőjével), de a politikai változások következtében minden kezdeményezésemet megakadályozták. Nagyon valószínű, hogy ha csak kis mértékben lett volna bennem érvényesülési vágy, egy kis törtetés, más befejezést nyerne ez az én befejezetlen beszámolóom [...]”
– írta Vargic Gyulának 1955. április 20-i keltezésű levelében. (Vargic, 2008, 80. o.)

A tárgyalt körülményeken kívül érvényesülését az is gátolta, hogy nőként, vagyis zeneszerzőnőként alkotott, ami abban az időben még szokatlannak és elképzelhetetlennek számí-

tott.² További hátráltató körülménynek számított az a tény is, hogy az adott társadalmi és politikai viszonyok között nem titkolta világnézetét és keresztény hitvallását sem. Sajnálatos módon „tetőzte” mindezt magyar nemzetisége is.

Cziczka Angela alkotómunkásságában *pedagógiai tevékenység* kiemelkedő helyet foglalt el. Pedagógiai elvei külön figyelmet érdemelnek. Zenei tanulmányai befejezését követően Temesvárot kezdett tanítani 1911-ben, majd 1912–1914-ben Egerben folytatta. 1913-ban a lévai Reviczky Társulástól kapott felkérést, hogy legyen az újonnan megalapítandó zeneiskola tanára. Ezt az ajánlatot elfogadta, így 25 évesen kezdte meg intézményes tanári állását és egyben az iskola vezetését is. Odaadó és lelkiismeretes munkájával rövid időn belül kiemelkedő eredményeket ért el. Az 1914-es év kezdetén 26 tanulóval indult a tanítás és az év végére ez a szám 96-ra emelkedett. Az iskola viszont csak 1919-ig működhetett, mivel a társadalmi és politikai körülmények hatására a Reviczky Társulás, ami az intézmény „hajtőereje” volt, befejezte tevékenységét. 1919-től Cziczka Angela zongoratanárként, de magántanítással folytatta életét, melyet sikeresen végzett mintegy fél évszázadig, „kinevelve” és a zenei pályán elindítva számos kiváló zenészt, zongoristát, zenetanárt. Pedagógiai munkája sajátos hozzáállásról adott tanúbizonyságot. Individuálisan és csoportosan egyaránt tanított. Zenepedagógiai stílusa, módszere, pedagógiai elvei pontosan behatároltak voltak. A zongoratanítás szempontjából az emocionális előadásmód volt számára fontos, a művek érzelmi és színes előadása. Nem ismerte el, nem tolerálta a mechanikus zongorajátékokat. A tanítás kreatív légkörben zajlott, ahol a fiatal tehetségek játszottak, beszélgettek és írtak.

Volt növendékei kivételre tisztelettel emlékeztek tanárnőjükre, a tanítási órák hangulatára és kreatív légkőre, valamint tanárnőjük motiváló hozzáállására. Erről tanúskodnak a fennmaradt visszemlékezések, melyek közül érdemes néhányat felidézni.

„A ház is kicsi volt. S a szoba is, melyben a zongora állt. Volt benne még néhány szék [...] az emlékezetemben csak az maradt meg, hogy amikor órára érkeztem, azokon a székeken mindig néhány további gyerek ült. Az egyik játszott, a másik figyelemmel kísérte a zongorázót, a harmadik valamelyik darabot másolta kottapapírra, a negyedik transzponálta a gyakorlatot [...] Röviden, mindegyiknek volt valamilyen feladata, s fokozatosan váltották egymást a zongoránál. Olyan találkozó volt ezek, melyeknek titokzatos hangulatát a mai napig sem lehet elfeledni. Ez nem művészeti népiskola volt, s nem egyszerű individuális zongoralecke. Alkotó találkozó voltak, szemináriumok, melyeken munka, vita folyt és zongorázás. Olyan alkalmak, melyek hatása kulturális, etikai és esztétikai értékű volt. Addig semmi ehhez foghatót nem ltem át. Nemcsak a zene és a zongora iránti érdeklődésemet befolyásolta, hanem úgy gondolom, későbbi magatartásomat, cselekedeteimet is. [...] Minden öt megelőző zongoratanáromat elfelejtettem, sokukból csak a nevük vagy még az sem maradt meg, de Angéla néni, annak ellenére, hogy csak rövid ideig lehettem a tanítványa, úgy vésődött be emlékezetembe, mint egy nemeslelkű ember, aki számomra azért, hogy egy ideig a társaságában lehettem, meghatározóvá vált [...]“ emlékezett volt tanárára Iva Hadačová-Kadlečiková. (Vargic, 2008, 102. o.)

Egyik legkedvesebb tanítványa, Branislav Vargic visszemlékezéseiből, aki Cziczka Angelánál 1950–1956 között tanult zongorázni, az órákon alkalmazott pedagógiai célú művekről kapunk áttekintést.

² Valószínűleg ez vezérelte ahhoz a döntéséhez, hogy néhány szakrális művét a Ronchetti álnévvél látta el (ami olaszul annyit jelent: göröngyös, tövises).

„Az órákra ketten-négyen érkeztek, hasonló képességű diákok, általában hetente kétszer. Egyikük játszott, a többiek a néma zongoránál hallgatták vagy írták az akkordfüzéseket (TSDT), esetenként transzponálták azokat, megint mások lemásolták Angela néni szerzeményeit, melyeket el is játszottak. Ott játszottam Czerny-Chován, Czerny op. 299, op. 740 és Cramer műveket, Bachtól az Anna Magdalena kottáskönyvét, két- és háromszólamú invenciókat, francia és angol szviteket. Mysliveček, Dusík szonatinákat, Haydn, Beethoven, Mozart és Grieg szonátákat és természetesen Cziczka Angela műveit.”
(Vargic, 2008, 65. o.)

Dr. Kubička-Kucsera Klára a megtapasztalt pedagógiai folyamat körülményeit foglalta össze részletesen.

„Léván töltött gyermekéveimben az élő zene és Cziczka Angela személye volt számomra a közvetlen találkozás a művészettel és a művésszel. Akkor még sejtlemem sem volt az ő tragédiájáról, mely meg nem értésből és az elismerés hiányából fakadt. Tanítványaiként saját pedagógiai módszere szerint tanultunk. Részt vettem az énekkarok próbáin, szerzeményeit énekeltek az egyházi ünnepeken. A házi koncerteken zenés színpadi gyerekdarabokat adtunk elő, pld. a Négy muzsikust [...] A legnagyobb élvezetet és boldogságot viszont az jelentette, ha ő maga játszott zongorán vagy orgonán. Végül hivatásomul a művészet-történetet választottam, de a zene végig kíséri egész életemet.“
(Vargic, 2008, 100–101. o.)

Cziczka Angela pedagógiai és művészi munkájának elismeréseként *ünnepi jubileumi hangversenyt* szerveztek 77. születésnapja alkalmából, melyet a lévai Művészeti Népiskolában tartottak 1965. április 28-án. A hangverseny első részében Vargic Gyula zenetanár tartott ünnepi beszédet, melyben a jubilánst és életművét méltatta. A hangverseny további részében Branislav Vargic lépett fel, Cziczka Angela kedves volt növendéke, valamint az iskola diákjai, akik az ünnepelt műveiből mutattak be válogatott zongoraműveket. Az est fénypontját a jubiláló Cziczka Angela fellépése képviselte, aki saját szerzeményei közül játszott két darabot, a *Románocot bal kézre* és a *Három prelűdöt* (g, d, Asz). Ez az ünnepség volt Cziczka Angela *élete utolsó tíz évének egyetlen szép élménye*. (Vargic, 2008, 93. o.) Életének ebben az időszakában ugyanis már nagyon szegény és nehéz körülmények között élt, magányosan, elhagyatva, fűtetlen szobában, csalódva az életben és alázattal várva a „véget”. Volt növendéke, később sikeres zenepedagógus *Szücsné Pál Katalin* hűen foglalta össze e törékeny, de lélekben erős személyiség életének utolsó napjait.

„Tanításában az érzelmeket hangsúlyozta, nem a gépies játékot. S mindazt, amit tőle kaptam, átadom diákjaimnak [...] Utolsó találkozásom Angela nénnel nagyon szomorú volt [...] Megkérdeztem, zongorázik-e még. Szó nélkül mutatta formátlan ujjait – olyanok voltak, mint a görbe pálcák. Nehezen vallotta be, hogy ezekkel a kezekkel már a ceruzát sem tudja megfogni, hogy írni tudjon. Aztán elmesélte, hogy télen nem volt pénze tüzelőre, bundában aludt, s akkor fagytak meg az ujjai. Egész télen fűtetlen szobában. A sorssal megbékélve mondotta: „félkészültem a távozásra, már csak a behívót várom a másvilágra!“
(Vargic, 2008, 100. o.)

Cziczka Angela élete utolsó időszakának sajnálatos drámai körülményeit volt növendéke, *Dr. Jánosy Éva* foglalta össze, aki orvosként is nehezen jutott Angela néni közelébe. Ebben az időszakban ugyanis már nem fogadott látogatókat és teljesen elzárva élt a külvilágtól. A tragikus és a hozzá nem illő méltatlan körülmények ellenére is erős személyiség maradt, aki alázattal és méltóságteljesen viselte földi élete utolsó időszakának megpróbáltatásait.

„Meg akarok halni. Nem eszek semmit, csak vizet iszom [...] 86 éves vagyok,³ nem tudom magamat ellátni, nem bírok elmenni üzletbe, nincs erőm főzni. Nem akarom, hogy mások főzzenek rám. Nem kell semmi. Tudatomnál akarok meghalni. Semmi orvosság, vitamin, vérnyomásmérő, orvosi segítség. Semmi.” – vallotta meggy őzödéssel a doktornőnek és volt növendékének.

(Vargic, 2008, 97. o.)

Cziczka Angela nem egészen 85 évesen, magányosan, elhagyatva, gyermektelenül hunyt el 1973-ban. A lévai temetőben van eltemetve közös sírban édesapjával, akire mindig nagy tisztelettel, szeretettel és hálával a szívében emlékezett mindazért, amit tőle kapott. (Zátoková, 1998)⁴

E tragikus sorsú személyiség életét termékeny művészként élte meg. A zeneszerző hagyatéka megközelítőleg 400–450 különböző műfajú kompozíciót tartalmaz. A művek jelentős része a Szlovák Nemzeti Múzeumban található Pozsonyban. Ez 175 anyagot tartalmaz, további művei magángyűjteményekben található, néhány műve sajnos elveszett.⁵ Élete folyamán mindössze egyetlen műve jelent meg nyomtatásban. *Az úttörők indulója* c. zongoradarab (a szerző eredeti elnevezése alapján a Tanulók indulója), egy 1955-ben kiadott pedagógiai célú ifjúsági albumban *Előadási ábécé II.* (Prednesová abeceda II.) elnevezéssel.

Műveinek jelentős részét az *instruktív művek* képviselik (megközelítőleg 150), a következő témakör a variációk (15) szlovák, cseh, magyar, orosz dallamokra, melódiákra. Az instruktív jellegű műveket *technikai gyakorlatok* egészítik ki (pld. *Unisono tanulmányok, A trilla technikája, Oktáv tanulmány, Kromatika tanulmány*). A fennmaradt művek további témakörét az *előadási és koncertdarabok* képviselik (*Szláv fantázia, Prelúdium Asz-dúr, Szonatina B-dúr fuvolára és zongorára, fisz-moll zongorakvintett*). A következő nagyobb csoportot a *négykezes zongoradarabok* és a *kézzongorás* darabok alkotják, továbbá a *vokális művek* (pld. 42 gyermekkórus), *kamaraművek (h-moll kvartett), színpadi és drámai művek*. Fontos megemlíteni a *sakrális műveket*, melyek közül külön értéket képvisel a *Missa in C vegyeskarra és orgonára, Jézus altatója alt szőlőre* M. Rázusová-Martáková szövegére, valamint a *gyermek daljáték Medve, rák és pacsirta címmel*. Cziczka Angela egy *operett* szerzője is, melynek címe a *Visszatérés*. Figyelemreméltó életmű, amely Cziczka Angela kitartó szorgalmáról és gazdag alkotói invenciójáról tanúskodik.

A Cziczka hagyatékkal kapcsolatban szükséges megemlíteni a több mint száz éves *Ehrbar hangversenyzongorát* is, amely jelenleg az ipolysági Fegyverneki Ferenc Magyar Tannyelvű Egyházi Iskola tulajdona.

„Cziczka Angela élete és munkássága bizonyítéka annak, hogyan keletkeznek figyelemreméltó értékek, melyeket egy idő után mellőznek, lebecsülnek, elutasítanak, majd ezek visszavonhatatlanul elvesznek az utókor számára. Azért írom e sorokat, hogy Cziczka Angela élete és munkássága ne legyen a jövő nemzedék számára örökre ismeretlen.” (Vargic, 2008, 67. o.) Vallotta az idézett

³ Tévedés. Még 85 éves sem volt ekkor, 1973. február 15-én hunyt el.

⁴ A Cziczka család sírjáról évekig Vargic Branislav gonoszkodott, majd ezt a Lévai Magyar Asszonyok Ligája vette át.

⁵ Ismeretes Cziczka Angela leveleiből, hogy néhány művét maga semmisítette meg. Egyrészt depressziós állapotában, amely a sikertelenség hatására alakult ki a zeneszerzőnőben, másrészt fűtésre használta fel néhányat életének azon időszakában, amikor nagyon szegény körülmények között élt. Néhány műve akkor „kallódott el”, amikor azokat a kiadás, a népszerűsítés szándékával küldte különböző intézményekbe (pld. A Szlovák Rádióba).

gondolatokat Branislav Vargic (1939–2017) karvezető, korrepetitor, zeneanár monográfiájában, amely a művész nő születésének 120. évfordulójára jelent meg. Összegyűjtötte és feldolgozta a fennmaradt információkat, dokumentumokat volt zeneanárnője életéről és szakmai pályafutásáról, valamint műveiről. Ezeket tárta a nyilvánosság elé *A zene volt a végzet. Cziczka Angela 1888–1973* című kétnyelvű – szlovák és magyar – könyvében.⁶ A könyv tehát a zeneszerző, zongoraművész és a zenepedagógus életét és sorsát mutatja be, mert művészetének ismertetése nélkül a jövőben sem tudnának róla. A könyv írója szerint tehát e kiadvány „megtört a csendet”.

Hasonló célt szolgál az az új zenei kiadvány, amelyet Cziczka Angela születésének 130. és halálának 45. évfordulójára jelentetett meg 2018-ban a Lévai Reviczky Társaság, *Cziczka Angela Válogatott zongoradarabok és szakrális énekek* címmel, Gába Zsuzsanna és Pánikné Hevesi Livia szerkesztésében. Ennek az igyekezetnek köszönhetően tárult a nyilvánosság elé a Cziczka művek egy része nyomtatott változatban, majdnem fél évszázaddal a szerző halálát követően. (Lásd Melléklet 1. ábra)

A kötet megjelenésének különleges körülményeibe a bevezető szövegéből kapunk képet.

„Az aranyismjét ünneplő Bíróczy István nagykéri esperes plébános 2015. április 26-án a lévai római katolikus hívek meghívták Lévára. A plébános úr a délelőtti szentmise után egy virágcsokorral kereste fel Cziczka Angela sírját, majd délután a Reviczky Ház nagytermében lévai éveire és Cziczka Angelára is emlékezett. Az előadás végén az esperes úr egy gondosan becsomagolt nagy dobozban adta át a Lévai Szent László Körnek Cziczka Angela reá bízott hagyatékát. Ennek a hagyatékna eddig ismeretlen, eredeti kézírataiból válogattunk néhány zenedarabot, és dolgoztuk fel azokat ebben a kiadványban, ezzel is ápolva Cziczka Angela emlékét.”

(Gába – Pánikné Hevesi, 2018, 3. o.)

A kötet összességében 30 zeneművet tartalmaz, ízelítőt adva Cziczka Angela műveinek széles palettájából. 21 zongoradarabot tartalmaz, ezekből 19 szóló zongorára, 2 négykezes játékra íródott, valamint 9 szakrális éneket, két- és háromszólamú női karra és négy- és háromszólamú vegyeskarra. A zongoraművek nagy része a pedagógiai célú műveket képviseli. Ezek között találunk táncos formákat idéző műveket (*Valse, Magyar tánc, Farsangi induló*), technikai jellegű darabokat (*Fogócska – etűd, Etűde XII*), régebbi formákat imitáló szerzeményeket (*Petite prelude 1959, 1956*), valamint a gyerekek lelki világához közel álló „programszerű” kis darabokat (*Névnapi köszöntő, Vidám kirándulás, A kis katonák, Gyermekjátékok*). A zongorajáték mesterfokát képviselik és koncertdarabokként interpretálhatóak a kötet következő számai, mint a két *Szonatina (B dúr, a moll)*, a *Burlesco*, a *Valse* vagy az *Impromptu*. A válogatott művek között kitűnik a 11. számú darab a *Petite prelude (1956)* elnevezéssel, amely zenei nyelvezetében eltér a többi, tonálisában hagyományosan építkező műtől és inkább a Cziczka Angela által kevésbé használt 20. századi kompozíciós elveket alkalmazza. Így ez a mű úgy mond az impresszionizmus hangulatát kelti a hallgatónak. (Lásd Melléklet 2. ábra)

⁶ Dr. Branislav Vargic könyvét a Lévai Művészeti Alapiskola koncerttermében mutatták be ünnepélyes hangverseny és emlékest keretén belül 2008. június 5-én, amelyet a zeneszerző, zenepedagógus születésének 120. évfordulója alkalmából rendezett a Lévai Művészeti Alapiskola, a Reviczky Társaság és a Lévai Magyar Asszonyok Ligája.

A kötet minden zeneszerető, zenekedvelő számára érdekes és színes anyagot kínál, de mindenekelőtt a zenetanításban és zenetanulásban részt vevő diákoknak és pedagógusoknak. Remélem,

„hogy akad olyan zongorista, diák vagy zenetanár, aki szívesen iktat repertoárjába egy-egy zene-művet ebből a kis gyűjteményből, ezzel is hozzájárulva Cziczka Angela életművének jobb megismeréséhez.”
(Gába – Pánikné Hevesi, 2018, 3. o.)

Befejezés

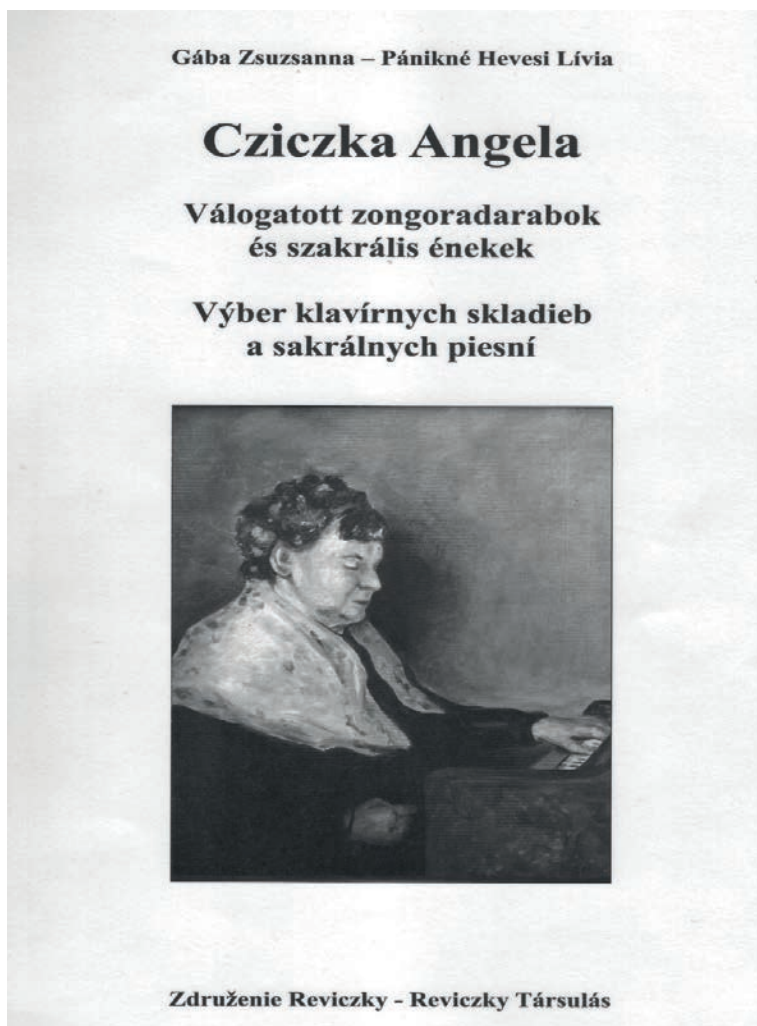
Cziczka Angela élete és alkotómunkássága egyértelmű bizonyítéka annak, hogy zenekultúránkban és zenetörténetünkben még mindig van mit felfedeznünk és kutatnunk. Cziczka Angela életművében olyan zenepedagógiai és művészi értékekre lelünk, amelyek aktualitása a 21. században sem veszíti el érvényességét. A mi feladatunk és küldetésünk népszerűsíteni ezt a zenei hagyatékot és terjeszteni pedagógiai és zenei üzenetét. Zárszóként Branislav Vargic elismerő és elgondolkodtató szavaival zárjuk e tanulmányunkat.

„Ki volt Cziczka Angela? Olyan ember, akiről, akinek életéről érdemes írni, érdemes őt megismertetni az emberekkel!”

Irodalom

- FÁBRYOVÁ, Z. 2004. *Hudobný život a významné osobnosti Slovenska. Levický región*. In: Zborník materiálov z 19. seminára hudobných knihovníkov. Bratislava: Univerzitná knižnica, s. 41–50. ISBN brož. 8085170779
- GÁBA, Zs. – PÁNIKNE HEVESI, L. 2018. *Cziczka Angela Válogatott zongoradarabok és szakrális énekek. Váiber klavírných skladieb a sakrálných piesní*. Levice: Združenie Reviczky – Reviczky Társulás. ISBN 978–80–971194–2–3.
- VARGIC, B. 2008. *Hudba bola jej osudom. Cziczka Angela 1888–1973*. Levice: Združenie Reviczky – Reviczky Társulás. ISBN 978–80–969948–3–0.
- ZÁTOPKOVÁ, M. 1998. *Angelika Cziczková. Jubilejný bulletin*. Zodp. redaktorka PhDr. A. Vydrová. Levice: Tekovská knižnica v Leviciach, 1998.
- <https://www.petofiprogram.hu/hirek/cziczkaangelazongoramuveitmutattakbelevan>
<https://felvidek.ma/2018/04/cziczka-angela-szelleme-es-zeneje-ismet-levan/>
<https://www.atempo.sk/naptar/15571-cziczka-angela-emlekezes-koncert-konyvbemutato-levan.html>

Melléklet

1. ábra: Gába Zsuzsanna – Pánikné Hevesi Livia: *Cziczka Angela Válogatott zongoradarabok és szakrális énekek* c. kiadvány (Léva, 2018)

The image displays a musical score for 'Petite prelude' by Cécile Angel, consisting of five systems of piano and bass clef staves. The score is written in a key signature of one sharp (F#) and a 3/4 time signature. The first system begins with a forte (f) dynamic and a mezzo-forte (m) dynamic. The second system continues with a mezzo-forte (m) dynamic. The third system features a mezzo-forte (m) dynamic. The fourth system includes a mezzo-forte (m) dynamic. The fifth system concludes with a 'rall.' (ritardando) marking. The score includes various musical notations such as slurs, accents, and dynamic markings.

2. ábra: Cziczka Angela: *Petite prelude* (1956), a zongoramű kottájának részlete